

Asya Studies

Academic Social Studies/Akademik Sosyal Araştırmalar

DOI: 10.31455/asya.626180 / Year: 4 - Number: 11, p. 20-38, Spring 2020

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN YALNIZLIK DÜZEYLERİNE ETKİ EDEN DEĞİŞKENLERİN İNCELENMESİ AN EXAMINATION OF VARIABLES AFFECTING THE STATE OF LONELINESS IN HIGH SCHOOL STUDENTS

Araştırma Makalesi /
Research Article

Makale Geliş Tarihi /
Article Arrival Date
28.09.2019

Makale Kabul Tarihi /
Article Accepted Date
31.03.2020

Makale Yayın Tarihi /
Article Publication Date
31.03.2020

**Asya'dan
Avrupa'ya
Uluslararası
Sosyal Bilimler
Dergisi**

Arzu Çakıcı
Rehber Öğretmen / MEB
arzuycer3@gmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0003-4227-9727>

Öz

Bu çalışmanın amacı, pansiyonda ve ailesinin yanında kalan lise öğrencilerinin yalnızlık düzeylerini sosyo-demografik özellikler bakımından karşılaştırmaktır. Tarama modeli kullanılarak tasarlanan araştırmanın evrenini Erzincan'daki lise öğrencileri oluşturmaktadır. Bu araştırmanın örnekleme, seçkisiz örnekleme yöntemlerinden, basit seçkisiz örnekleme kullanılarak oluşturulmuştur. Araştırmaya Erzincan il merkezindeki üç farklı lise tipinde (toplam 12 lise) öğrenim gören 761 (338 kız ve 423 erkek) öğrenci katılmıştır. Araştırmada Bilgi Toplama Formu ile UCLA Yalnızlık Ölçeği kullanılmıştır. Gruplar arası farklılığı belirlemek için "t testi" ve "tek yönlü varyans analizi (ANOVA)", varyans analizinde ise, gruplar arası farklılıkların kaynağını belirlemek için karşılaştırma sonrası Scheffe Testi ile Dunnett's C Testi kullanılmıştır. Veriler $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde test edilmiştir. Araştırma sonucunda pansiyonda kalan, meslek liselerinde öğrenim gören, anne-babası ayrı yaşayan ve erkek olan öğrencilerde yalnızlık düzeyi yüksek bulunmuştur. Ayrıca annesinin okuma-yazması olmayan öğrencilerle annesi sadece okuma yazma-bilen öğrencilerin yalnızlıklarını algılama düzeyleri, annesi üniversite mezunu olan öğrencilerden daha yüksek bulunurken; babası ortaokul mezunu olan öğrencilerin yalnızlık düzeyini algılamaları, babası üniversite mezunu olan öğrencilerinkinden daha yüksek bulunmuştur. Ailesinin gelir düzeyi çok düşük olan öğrencilerin yalnızlıklarını algılama düzeyleri ise, ailesinin gelir düzeyleri orta ile yüksek -çok yüksek olan öğrencilerinkinden daha yüksek bulunmuştur. Araştırma sonuçları, olumsuz demografik özellikler taşıyan öğrencilerin yalnızlık düzeylerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Yalnızlık, Yalnızlık Düzeyleri, Lise Öğrencileri, Lise Türleri, Pansiyon

Abstract

The aim of this study is to compare the level of loneliness of high school students that live with their families to high school students that live in student dormitories with respect to their socio-demographic characteristics. The universe of this study, which has been designed using the scanning model, is composed of high school students who study in Erzincan. The sample of the research, was created by using simple random sampling from random sampling methods. 761 students (338 females and 423 males) from three different high school types (twelve high schools in total) in Erzincan city center have participated in the research. The UCLA Loneliness Scale and the Data Collection Form are made use of for the purposes of the research. "T test" and "one way variance analysis (ANOVA)" are used for the determination of the difference between the groups and as for the analysis of variance, Scheffe Test and Dunnett's C Test are used for the determination of the source of differences between the groups. The data are tested at $\alpha = 0.05$ significance level. The level of loneliness was found to be high among the male students who live in student dormitories, who are studying in the vocational high schools and whose parents live separately. Additionally, it is found out that the level of perception of loneliness in students whose mothers are illiterate or whose mothers literate yet have never attended school is higher when compared to students whose mothers are university graduates; similarly the perception of loneliness in students whose fathers are secondary school graduates is higher when compared to students whose fathers are university graduates. It is also found out that the perception of loneliness in students with very low family income levels is higher than students with middle to high family income levels. Research results show that the students with negative demographic characteristics have higher level of loneliness.

Key Words: Loneliness, Loneliness Levels, High School Students, High School Types, Student Dormitory

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Çakıcı, A. (2020). Lise Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeylerine Etki Eden Değişkenlerin İncelenmesi. *Asya Studies-Academic Social Studies/Akademik Sosyal Araştırmalar*, Year: 4, Number: 11, Spring, p. 20-38.

1. Giriş

Yalnızlık, yaşamın her evresinde görülen ve yaşanan bir durumdur. Ayrı kalma ve ölüm gibi yaşam durumları ya da küçük bir neden yüzünden ortaya çıkabilen yalnızlık çocukluktan yaşlılığa kadar her yaş döneminde bulunduğu dönemin gelişim özelliklerinden etkilenerek farklı bir yapıya bürünür (Duyan vd., 2010:30). Alanyazında farklı tanımları bulunan yalnızlık, hem kişisel gelişim etkenlerinin hem de çevreyle olan sosyal etkileşimin etkisiyle ortaya çıkan ayrıca utangaçlık, sosyal kaygı, öz saygı ve demografik değişkenlerle ilintili olan bir durum olarak açıklanmıştır (Erözkan, 2009:2). Yalnızlık, daha çok insan ilişkilerinde algılanan karşılanmamış arzu olarak anlaşılmaktadır. Hogg ve Vaughan (2007)'a göre bireyin diğer insanlarla gerçek etkileşiminin istendik etkileşim düzeyini karşılamadığı durumlarda açığa çıkmasının ve ilişkilerde yaşanan doyumsuzluğun bir göstergesidir. Başka bir ifadeyle yalnızlık, kişinin kendisini red edilmiş, yanlış anlaşılmış ve diğerlerinden uzaklaşmış hissetmesidir. Sosyal ilişkilerde bireyin kendisini dışlanmış, kabul edilmemiş, yanlış anlaşılmış ve duygusal açıdan insanlarla ilişki kuramamış olması nedeniyle oluşan bir durum olarak da tanımlanmıştır (Traş, Öztemel ve Koçak, 2020: 881). Bireyin sosyal ilişkilerindeki niceliksel ve niteliksel yetersizlik dolayı içinde olduğu hoş olmayan bir yaşam biçimidir (Aydiner-Boylu, Günay ve Ersoy, 2019: 212).

İnsan çevresiyle ilişki kurmayı kendi çabasıyla yapmak zorundadır ve bu ilişkilerin en güçlüsü diğerleriyle kurabileceği yakınlıkla gerçekleşmektedir. Kagan (2009), yalnızlık hissini, bireyin yaşamının nesnel koşullarıyla çok az ilişkili olan veya hiç ilişkisi olmayan öznel bir yapı olarak tanımlamıştır. Koçak (2008) ise yalnızlık duygusunu insanın doğal bir sorunu olarak görmektedir.

Yalnızlık, sosyal acı ve izolasyon duyguları ile karakterize edilir ve hem kalıtsal hem de paylaşılmamış çevresel dayanaklara sahiptir (Cacioppo vd., 2006:141). Yalnız insanlar sosyal ilişkilerde ya sorun yaşarlar ya da yetersiz sosyal ilişkiler kurarak, karar verme yetersizliği yaşarlar veya kendisinin ve diğerlerinin zayıflıklarına odaklanırlar (Güloğlu ve Kararımak, 2010: 75). Weiss (1973)'e göre ise yalnızlık, bireyin bir zayıflık biçimi olmanın ötesinde belirli durumlara karşı verilen doğal bir tepkidir. Yapılan bir araştırmada yalnızlık ve sosyal izolasyonun erken ölüm ile ilişkili olduğu bulunmuştur. (Holt-Lunstad vd., 2015:237). Yalnızlığa ölüm, ayrılık, evden uzaklaşma ile çekingenlik gibi, birçok fiziksel ve ruhsal faktörün neden olduğu bilinmektedir. Bunlardan biri de ağır geçen, süregelen ya da kronik hastalıklardır. Öyle ki hastalık ve yalnızlık birbirine geçişecek ölçüde etkileşim içindedirler. Alanyazında kronik hastalığı olan kişilerin daha çok yalnızlık hissettikleri ve tüberküloz hastalarının sosyal izolasyon ile damgalanma yaşadıkları ve bunun sonucunda görülen psikolojik sorunların tedaviye uyumu etkilemesinin yanı sıra yapılan bir çok çalışmada bu tür hastaların daha çok yalnızlık yaşadıkları bildirilmiştir (Polat ve Ergüney, 2012: 41). Sosyal ilişkiler konusunda yetersiz ve yalnızlık içinde olan bireylerin koroner kalp hastalıklarına yakalanma riskinin sigara içenler, obez olanlar ve fiziksel aktivitesi yetersiz olanlarla aynı derecede olduğu görülmüştür. Üstelik sosyal desteği yetersiz olan yalnız bireylerin akrabalarına göre daha erken öldükleri ve tüm kanser türlerinde beş kat daha riskli oldukları belirlenmiştir (Doğan, Çetin ve Sungur, 2009: 272).

Çağımızda nüfus artışı, bilgisayar teknolojisinin ilerlemesi ve modern kent yaşamındaki aşırı bireyselleşme ile birlikte yalnızlık çok büyük bir sorun haline gelmiştir (Demirbaş ve Haşit, 2016: 137). Jakobek (2019), son yıllarda, yalnızlık konusunu çözüme kavuşturmanın yollarını aramaya iten nedenler arasında yalnızlığın kuşattığı ve gittikçe artan bir endişenin bulunduğunu bildirmiştir. Bu nedenle yalnız insanların daha az sosyal risk aldığı, içe dönük, sıkılgan, benlik saygısı düşük, kaygılı ve depresif oldukları bilinmektedir. Yalnızlık ayrıca sosyal desteklerde zayıflama, benlik saygısının düşük olması, bağlanma nesnesinden uzaklaşma, gibi çevresel ve bireysel nedenlerle ortaya çıkabilmektedir. Yaşanan bu his bireyde kaygı, korku ve sıkıntı yaratabilir (Ünlü, 2015: 18). Bir araştırmada 18-35 yaş arası bireylerdeki sosyal duygusal yalnızlık duygusunun bağımsız yaşama hazırlık, sorumluluğu içselleştirme ve romantik ilişkiyi sürdürmede zorlanma ile ilişki olduğu bulguna varılmıştır (Ateş ve Özden-Yıldırım 2020:407).

Farklı yaş gruplarının yalnızlığı yaşayabileceği gerçeği sözkonusu olmasına karşılık özellikle ergenlerin çocukluk döneminden ayrılıp yetişkinliğe adım atacağı dönemin başlangıcı olması bakımından yalnızlığı yaşamaya daha yatkın oldukları görülmektedir. Bu bakımdan yalnızlık olgusu ergenlik döneminin temel özelliklerinden biridir (Kaya, 2017: 12). Koçak (2008), araştırmasında yeni bir eve ya da okula alışma, bir arkadaştan uzaklaşma, sahip olunan bir nesnenin/evde beslenen bir hayvanın kaybolması, ebeveynlerinin boşanma süreci ya da model alınan birinin ya da sevilen bir hayvanın ölmesi gibi ev ortamında gelişebilen olaylar görülebildiğini ve ergenin rol kargaşası yaşaması halinde ise yakın dostluklardan ürkebildiğini, diğer insanlara gereksinim duyduğu halde ideal kişi olarak gördükleri

insanların gerçekte ideal kişiler olmadığını görerek hayal kırıklığı yaşayabildiğini bildirmiştir. Hogg ve Vaughan (2007) , ergenlerin ve gençlerin yaşadığı yalnızlığın daha çok üniversiteye gitmek ya da bir iş bulmak üzere evden ayrılmak gibi sosyal geçiş dönemlerinde görüldüğünü bildirmişlerdir. Bu nedenle yalnızlık, öğrenim gören bir çok ergen için ortak bir sorundur (Lin ve Huang, 2012:231).

Ergenler için yalnızlık kişi sayısı bağlı olarak değil de, kendi özelliklerine ve kriterlerine uygun olan bir arkadaşın olmayışı bakımından önemli olmaktadır. Bu bakımdan ergenler yetişkinlerden daha çok yalnızlık hissetmektedirler (Deniz ve Uzun, 2019: 1009). Yapılan bir araştırmada, reddedilen ergenlerin diğer ergenlere göre daha saldırgan davranışlar gösterdiği, depresyon ve yalnızlık gibi duygular yaşadıkları saptanmıştır (Gür, 2019: 39). Çevresiyle zayıflayan bağları ergenin, etrafına saldırganca düşünceler beslemesine ve sağlıksız bir ruh hali yaşamasına neden olur (Blackhart, vd., 2009: 270). Ayrıca bu dönemde fiziksel değişim, kimlik ve kişilik gelişimi gibi önemli olaylar yaşayan ergen diğer dönemlere oranla kendisini daha fazla yalnız hissedebilir ya da yalnız kalmayı isteyebilir. Akranları tarafından dışlanma ya da kabul görmeme ergenlerin yoğun yalnızlık duyguları yaşamaları için diğer bir nedendir (Kılınç ve Sevim, 2005: 69). Yalnızlık ile akran ve aile desteği arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırmada akran ve aile desteğinin sadece yalnız öğrencilerde iyi olma halini sağladığı görülmüştür. Bu anlamda yalnız olan ergenler için tam bir akran ve aile desteğinin onların mutlu, dengeli ve dışadönük olmaları için gerekli olduğunu söylemek mümkündür (Heredia Jr vd., 2017: 339). Yapılan bir araştırmadan elde edilen sonuçlar; ailelerinden daha fazla sosyal destek aldıklarını bildiren öğrencilerin daha az aile desteği bildiren öğrencilere göre daha fazla yalnız olduğunu ortaya koymaktadır. Tersine, arkadaşlardan ve önemli kişilerden daha fazla sosyal destek bildiren öğrenciler, arkadaşlarından ve önemli kişilerden daha az destek veren öğrencilere göre daha az yalnız olduklarını bildirmişlerdir (Henninger vd., 2016: 57). Yalnızlık ayrıca, öğrenciler arasında nispeten bozuk fiziksel sağlık ve depresyon ile ilişkili olarak görülmektedir. Öğrencilerin tükenmişliği de, onların öğrenmelerini ve sağlıklarını olumsuz etkilediği için önemli bir konudur (Lin ve Huang, 2012: 231).

Yukarıda da değinildiği gibi, bir kabuk değiştirme dönemi olan ergenlikte fiziksel, ruhsal, sosyal değişimlerin eşgüdümlü ve hızlı bir şekilde görülmesi ve ergenin bu dönemde bu değişimlerden kaynaklanan birçok sorunla başa çıkması onu yalnızlığa itmektir. Bu dönemde görülen yalnızlığın spesifik nedenleri olsa da ergenleri yalnızlığa iten başka bir çok nedenin de olduğu bilinmektedir. Alanyazında ergenlerde yalnızlığa eşlik eden pek çok sayıda faktör incelenmiş ve ilişki sorunları ortaya konmuştur. Bu nedenler arasında sosyal desteğin az olması, toplumsal reddedilme, evden ayrılma düşüncesi gibi yalnızlığını etkileyen içsel ve dışsal birçok faktör bulunmaktadır.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmada, lise öğrencilerinin yalnızlık düzeylerini etkileyebileceği düşünülen ikamet durumu ile diğer değişkenleri içeren demografik bilgilerin incelenmesi ve elde edilen bulguların alan yazın doğrultusunda tartışılması amaçlanmıştır. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyi nedir?
2. Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyi ikamet yerine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyi pansiyonda kalma nedenine göre farklılaşmakta mıdır?
4. Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyi öğrenim gördükleri okul türüne göre farklılaşmakta mıdır?
5. Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyi sınıfa göre farklılaşmakta mıdır?
6. Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyi cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
7. Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyi annenin hayatta olup olmama durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
8. Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyi babanın hayatta olup olmama durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
9. Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyi anne-babanın medeni durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
10. Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri anne eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
11. Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri baba eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
12. Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyi aylık gelir düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

2.1. Araştırmanın Önemi

Bu çalışmanın önemi, lise öğrencilerinin yalnızlığını etkileyen değişkenleri inceleyerek özellikle ikamet yeri ve diğer değişkenlere göre yalnızlık düzeylerini açığa çıkarmak ve bu doğrultuda gerekli

müdahalelerin yapılmasına katkı sağlamaktır. Ayrıca bundan sonra yapılacak benzer araştırmalara da fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

2.3. Varsayımlar

Araştırmada;

1. Seçilen örneklem grubunun, evreni temsil edebilecek nitelik ve nicelikte olduğu,
2. Araştırma kapsamında kullanılacak olan ölçme aracının, araştırma problemine cevap oluşturacak bulguları sağlayacak nitelikte olduğu,
3. Ölçeğin, öğrenciler tarafından samimi bir şekilde cevaplandırıldığı,
4. Araştırmada ele alınan değişkenlerin araştırmak istenilen alanı yansıttığı varsayılmıştır.

2.4. Sınırlılıklar

1. Öğrencilerin yalnızlık düzeylerini ortaya çıkarmak için kullanılan ölçme aracı ile sınırlıdır.
2. Erzincan İlinde öğrenim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılan lise öğrencileriyle sınırlıdır.

3. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırmaya ilişkin evren ve örneklem, model, istatistiksel analiz ve veri toplama araçları ait verilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2015 yılında Erzincan'da farklı türdeki liselerde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem olarak Erzincan il merkezinde pansiyonu bulunan 12 farklı lisede (Fen Liseleri, Anadolu Öğretmen Lisesi, Anadolu Liseleri, Anadolu İmam Hatip Lisesi, Teknik Endüstri Meslek Lisesi, Tarım Meslek Lisesi, Turizm ve Otelcilik Meslek Lisesi) belirlenen 761 kişi üzerinde (338 kız; 423 erkek) gerçekleştirilmiştir. Evrende yer alan öğrenciler seçkisiz örnekleme yöntemlerinden, basit seçkisiz örnekleme kullanılarak belirlenmiştir. Bu örnekleme yönteminde evrendeki tüm birimler, örneğe seçilmek için eşit ve bağımsız bir şansa sahiptir (Büyüköztürk vd., 2009).

3.2. Araştırmanın Modeli

Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeylerine etki eden değişkenlerin incelenmesini amaçlayan bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. (Karasar, 2006)'a göre, tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımları olup araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlamaktadır.

3.3. İşlem

Araştırma, 2015-2016 eğitim öğretim yılında Erzincan ilinde basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilen ve 12 farklı lisede öğrenim gören 9.,10.,11. ve 12.sınıf lise öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak kullanılan Kişisel Bilgi Formu ile Ucla Yalnızlık Ölçeği öğrencilere okul saatleri içerisinde uygulanmış ve uyguladıktan sonra işleme alınmıştır. Veri toplama formları, uygun görülen ders saatlerinde uygulanmıştır. Katılımcılara, araştırmanın amacına ilişkin kısa bir açıklamada bulunulmuştur. Araştırmaya katılmaları konusunda onayları alındıktan sonra 20-25 dakikalık süre içinde uygulama yapılmıştır.

3.4. İstatistiksel Analiz

Verilerin çözümlenmesi için SPSS paket programının 17.0 versiyonu kullanılmıştır. Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki istatistiksel analizlerde varyans analizi, t testi, grup farklılıklarını belirlemek için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Varyans analizinde, gruplar arası farklılıkların kaynağını belirlemek için karşılaştırma sonrası Sheffe Testi ile Dunnett's Testi kullanılmıştır. Araştırmanın sorularına cevap verebilmek için kullanılan değişkenlerin yapısına ve verilerin özelliklerine uygun olacak şekilde parametrik istatistiksel yöntemlerden faydalanılmıştır. Yalnızlık ölçeğinden alınan puan sürekli değişkendir ve araştırmanın bağımlı değişkeni olarak ele alınmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkenini ise öğrencilerin sosyodemografik özellikleri oluşturmaktadır. Öğrencilerin bu özelliklerine göre yalnızlık ölçeğinden aldıkları puanların aritmetik ortalamaları karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmada bağımsız değişkenin kategori sayısı iki olduğunda "t" testi; kategori sayısı ikiden çok olduğunda ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) manidar farklılık bulunduğu, ikili karşılaştırmalar için "Scheffe" testi ile "Dunnett's C testi" kullanılmıştır.

3.5. Veri Toplama Araçları

Veri toplama araçları olarak Demografik Bilgi Formu ve UCLA Yalnızlık Ölçeği kullanılmıştır.

3.5.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmada bilgi toplama formu kullanılmıştır. Bu formda örnekleme oluşturan lise öğrencileri hakkında okul türü, cinsiyet, sınıf düzeyi, ikametgah yeri, ailevi ve sosyo-ekonomik düzey gibi demografik özelliklere ilişkin bilgiler yer almıştır.

3.5.2. UCLA Yalnızlık Ölçeği

Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin belirlenmesinde Ucla Yalnızlık Ölçeği (University California of Los Angeles- Loneliness Scale) kullanılmıştır. Russell, Peplau ve Ferguson (1978) tarafından geliştirilen ölçeğin güvenilirlik araştırmasında iç tutarlılık katsayısı .96, test tekrar test güvenilirlik katsayısı .73'tür. İkinci versiyon olarak Russel, Peplau ve Cutrona (1980) tarafından tekrar gözden geçirilmiş ve güvenlik çalışmalarında ölçeğin iç tutarlılık kat sayısı .94 olarak bulunmuştur.

Demir (1989) tarafından Türkçeye uyarlanmış ve geçerlik güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Güvenilirlik çalışmasında ölçeğin iç iç tutarlılık katsayısı .96 olarak saptanmıştır. Ölçeğin test tekrar test güvenilirlik çalışmasından almış olduğu korelasyon katsayısı ise .94 olarak bulunmuştur. UCLA yalnızlık ölçeği 10'u düz, 10'u ters toplam 20 maddelik 4-lü likert tipi bir ölçektir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 80, en düşük puan 20'dir. Yüksek puan yalnızlığın yoğun yaşandığını göstermektedir. Ölçekten alınan puan aralığı 50-64 yüksek düzey, 35-49 orta düzey, 20-34 düşük düzey yalnızlığı bildirmektedir (Asti vd.,2006:493). Olumlu yöndeki ifadeleri içeren maddeler, hiç yaşamam: 4, nadiren yaşarım: 3, bazen yaşarım: 2, sık sık yaşarım: 1 şeklinde, olumsuz yöndeki ifadeleri içeren maddeler bunun tam tersi olarak, hiç yaşamam: 1, nadiren yaşarım: 2, bazen yaşarım: 3, sık sık yaşarım: 4 şeklinde puanlanmaktadır (Demir, 1989: 16).

4. BULGULAR

Araştırmanın bulgular bölümünde öğrencilere uygulanan Bilgi Toplama Formu ve UCLA Yalnızlık Ölçeği'nden elde edilen veriler ve bu verilerin istatistiksel teknikler sonucu ortaya çıkan bulguları ile bu bulgulara ilişkin yorumlar sunulmaktadır.

Tablo 1
Araştırma Grubuna İlişkin Tanımlayıcı Bilgiler

Faktör	Değişken	N	%
Okul Tipi	Fen Liseleri	188	24,7
	Anadolu Liseleri	319	41,9
	Meslek Liseleri	254	33,4
Sınıf	9. sınıf	221	29,0
	10. sınıf	264	34,7
	11. sınıf	191	25,1
	12. sınıf	85	11,2
Cinsiyet	Kız	338	44,4
	Erkek	423	55,6
İkametgah Yeri	Pansiyon	305	40,1
	Aile	456	59,9
Anne	Sağ	751	98,7
	Ölü	7	,9
	Üvey	3	,4
Baba	Sağ	749	98,4
	Ölü	12	1,6

		Üvey	-----	-----
Anne-Baba Medeni Durum		Birlikte	729	95,8
		Boşanmış	19	2,5
		Ayrı Yaşıyor	13	1,7
		Okuma yazma bilmiyor	43	5,7
Anne Düzeyi	Eğitim	Okuma-yazma biliyor	31	4,1
		İlkokul Mezunu	330	43,4
		Ortaokul Mezunu	118	15,5
		Lise Mezunu	81	10,6
		Üniversite Mezunu	147	19,3
		Y. Lisans/ Doktora	11	1,4
Baba Düzeyi	Eğitim	Okuma-Yazma Bilmiyor	13	1,7
		Okuma-Yazma Biliyor	16	2,1
		İlkokul Mezunu	161	21,2
		Ortaokul Mezunu	130	17,1
		Lise Mezunu	70	9,2
		Üniversite Mezunu	331	43,5
Sosyo-Ekonomik Düzey		Y. Lisans/ Doktora	40	5,3
		Çok Düşük	299	39,3
		Düşük	225	29,6
		Orta	129	17,0
Pansiyonda Kalma		Yüksek ve çok Yüksek	108	14,2
		Kendi İsteğiyle	88	28,9
		Koşullar Gereği ve Ailesinin isteği üzerine	217	71,1

Tablo 1’de pansiyonda ve ailesinin yanında kalan lise öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin ikametgah yeri, okul türü (Toplam 12 farklı lise; fen liseleri, anadolu liseleri ve meslek liseleri olarak sınıflandırılmıştır) cinsiyet, sınıf düzeyi, ailevi özellikleri ve sosyo-ekonomik düzeyine ilişkin istatistiksel bilgiler verilmiştir. Öğrencilerin yalnızlık düzeylerine ilişkin tanımlayıcı istatistik bilgilere ise Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2
Öğrencilerin Yalnızlık Düzeylerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler

Ucla Yalnızlık Ölçeği	N	Minimum	Maximum	$\bar{X}$	S.S
Min.-Max Değerler	761	20.00	80.00	37.0710	11.18329
T					

Tablo 2’de belirtildiği gibi araştırmaya toplam 761 öğrencinin katılımı sağlanmıştır. Araştırmaya katılan toplam 761 öğrencinin Ucla Yalnızlık Ölçeğinden alabilecekleri minimum puan 20; maksimum puan 80’dir ($\bar{x}$ =37.0710, S.S= 11.18329). Öğrencilerin yalnızlık gruplarına göre dağılımının sayı ve yüzdelik dilimlerine ise Tablo 3’te yer verilmiştir.

Tablo 3
Öğrencilerin Yalnızlık Gruplarına Göre Dağılımı

Yalnızlık Grupları	N	%
Düşük Düzey Yalnızlık (20-40)	501	53.94
Orta Düzey Yalnızlık (41-60)	234	40.16
Yüksek Düzey Yalnızlık (61-80)	26	6.15
Toplam	761	100

Tablo 3’de öğrencilerin yalnızlık gruplarına göre dağılımı verilmiştir. Tabloya göre öğrencilerde hafif düzey yalnızlık (% 53.94=501) ve orta düzey yalnızlık (% 40.16=234) daha çok görülmektedir. Yüksek düzeylerde yalnızlığı (%6. 15) olan öğrencilerin sayısı ise oldukça az olup 26’dır. Öğrencilerin yalnızlık düzeyinin ikametgah yerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere t testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4
İkamet Yerine Göre Öğrencilerin Yalnızlıklarını Algılamalarındaki Farklara İlişkin t-Testi Analiz Sonuçları

İkamet Yeri	N	S	Sd	t	Anlamlı Fark p
Pansiyon	305	38.26	11.43		
Aile	456	36.27	10.95	759	2.418
					.016*

*p < .05

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin ikamet yerine göre öğrencilerin yalnızlığı algılamaları t- testi ile analiz edilmiş, Tablo 4 incelendiğinde ikamet yerine göre yalnızlığı algılamalarında anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur ($t(759) = 2.418, p < .05$). Buna göre, pansiyonda kalan öğrencilerin ($\bar{x}$ =38.26) yalnızlıklarını algılamaları ile ailesinin yanında kalan öğrencilerin ($\bar{x}$ = 36.27) yalnızlıklarını algılamaları arasında fark vardır. Pansiyonda kalan öğrencilerde yalnızlıklarını algılama düzeyi daha yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin yalnızlık

düzeyinin pansiyonda kalma nedenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere t testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5
Pansiyonda Kalma Nedenine Göre Öğrencilerin Yalnızlıklarını Algılamalarındaki Farklara İlişkin t-Testi Analiz Sonuçları

Pansiyonda Kalma	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Kendi İsteği ile	88	38.11	10.94			
Ailesinin İsteği Üzerine ve Koşullar Gereği	217	38.32	11.65	303	1.48	.883

p > .05

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinden pansiyonda kalan öğrencilerin, pansiyonda kalma nedenine göre yalnızlığı algılamaları t- testi analiz edilmiş, tablo 5 incelendiğinde pansiyonda kalma durumuna göre yalnızlığı algılamalarında anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur (t (303) 1.48, p> .05). Buna göre, pansiyonda kendi isteği ile kalan öğrencilerin ($\bar{x}$ =38.11) yalnızlıklarını algılamaları ile pansiyonda ailesinin isteği ve koşullar gereği kalan öğrencilerin ($\bar{x}$ = 38.32) yalnızlıklarını algılamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Okul türlerine göre öğrencilerin yalnızlığı algılamalarının betimsel istatistiklerine Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6
Okul Türlerine Göre Öğrencilerin Yalnızlığı Algılamalarının Betimsel İstatistikleri

Okul Türü	N	$\bar{X}$	SS
Fen Liseleri	188	34.15	10.69
Anadolu ve A. Öğrt. Liseleri	319	36.45	11.35
Meslek Liseleri	254	40.00	10.66
Toplam	761	37.07	11.18

Tablo 6'da okul türlerine göre öğrencilerin yalnızlığı algılamalarının betimsel istatistikleri incelendiğinde Anadolu ve Anadolu öğretmen liselerinde öğrenim gören öğrencilerin sayısının diğer lise türlerinde öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Okul türlerine göre öğrencilerin yalnızlık duyguları algılamalarındaki ilgili farklarla ANOVA sonuçlarına Tablo 7'de yer verilmiştir.

Tablo 7
Okul Türlerine Göre Öğrencilerin Yalnızlık Duyguları Algılamalarındaki İlgili Farklarla ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark 1-3 2-3
Gruplararası	3898.463	2	1949.231			
Gruplariçi	91151.705	758	120.253	16.209	.000	
Toplam	95050.168	760				

Tablo 7 sonuçları, okul türlerine göre öğrencilerin yalnızlığı algılamaları bakımından anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($F(2,758) = 16.209, p < .05$). Başka bir deyişle okul türlerine bağlı olarak öğrencilerin yalnızlığı algılamaları anlamlı bir şekilde değişmektedir. Birimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre; Fen Liseleri diğer iki okul ile kıyaslandığında, bu okulun (Fen Liseleri) sahip olduğu grup ortalamaları puanlarıyla Anadolu ve Anadolu Öğretmen Liseleri ile Meslek Liselerinin sahip olduğu grup ortalamaları puanlarının farklı olduğu belirlenmiştir ($F(2,758) = 16.209, p < .05$). Meslek Liselerinde öğrenim gören öğrencilerde yalnızlığı algılama düzeyi, Fen liselerinde öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur.

Aynı şekilde Anadolu ve Anadolu Öğretmen Liseleri diğer iki okul ile kıyaslandığında, bu okulun (Anadolu ve Anadolu Öğretmen Liseleri) sahip olduğu grup ortalamaları puanlarıyla Fen Liseleri ile Meslek Liselerinin sahip olduğu grup ortalamaları puanlarının farklı olduğu belirlenmiştir ($F(2,758) = 16.209, p < .05$). Meslek liselerinde öğrenim gören öğrencilerde yalnızlığı algılama düzeyi, Anadolu ve Anadolu Öğretmen Liselerinde öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Sınıf düzeylerine göre öğrencilerin yalnızlığı algılamalarının betimsel istatistiklerine Tablo 8'de yer verilmiştir.

Tablo 8
Sınıf Düzeylerine Göre Öğrencilerin Yalnızlığı Algılamalarının Betimsel İstatistikleri

Sınıf Düzeyleri	N	$\bar{X}$	SS
9. sınıf	221	36.93	12.42
10.sınıf	264	37.03	10.87
11.sınıf	191	36.67	9.78
12.sınıf	85	38.43	11.76
Toplam	761	37.07	11.18

Tablo 8'de sınıf düzeylerine göre öğrencilerin yalnızlığı algılamalarının betimsel istatistikleri incelendiğinde sınıflar arasındaki öğrenci sayısının en fazla olduğu grubun 10. sınıf olduğu ve bunu sırasıyla 9.sınıf, 11.sınıf ve 12. sınıf düzeylerinin izlediği görülmektedir. Sınıf düzeylerine göre öğrencilerin yalnızlık duygusunu algılamalarındaki farklarla ilgili ANOVA sonuçlarına Tablo 9'da yer verilmiştir.

Tablo 9
Sınıf Düzeylerine Göre Öğrencilerin Yalnızlık Duygusunu Algılamalarındaki Farklarla İlgili ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	193.451	3	64.484		
Gruplarıçi	94856.717	757	125.306	.515	.672
Toplam	95050.168	760			

Tablo 9’da analiz sonuçları, sınıf düzeylerine göre öğrencilerin, yalnızlığı algılamaları bakımından anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($F(3,757) = .515, p > .05$). Anne faktörüne göre öğrencilerin yalnızlığı algılamalarının betimsel istatistiklerine Tablo 10’da yer verilmiştir. Cinsiyete göre öğrencilerin yalnızlık duygusunu algılamalarındaki farklarla ilgili ANOVA sonuçlarına Tablo 10’da yer verilmiştir.

Tablo 10
Cinsiyete Göre Öğrencilerin Yalnızlıklarını Algılamalarındaki Farklara İlişkin t-Testi Analiz Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	Anlamlı Fark p
Kız	338	36.02	11.6			
Erkek	423	37.91	10.7	759	2.32	.020*

* $p < .05$

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin cinsiyete göre yalnızlığı algılamaları t- testi analiz edilmiş, Tablo 10 incelendiğinde cinsiyete göre yalnızlığı algılamalarında anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur ($t(759) = -2.32, p < .05$). Buna göre, kız öğrencilerin ($\bar{x} = 36.02$) yalnızlıklarını algılamaları ile erkek öğrencilerin ($\bar{x} = 37.91$) yalnızlıklarını algılamaları arasında fark vardır. Erkek öğrencilerde yalnızlıklarını algılama düzeyi daha yüksek bulunmuştur. Bu durum onların duygularını kızlara göre daha az paylaşmalarıyla açıklanabilir. Anne faktörüne göre öğrencilerin yalnızlığı algılamalarının betimsel istatistiklerine Tablo 11’de yer verilmiştir.

Tablo 11
Anne Faktörüne Göre Öğrencilerin Yalnızlığı Algılamalarının Betimsel İstatistikleri

Anne Faktörü	N	$\bar{X}$	SS
Sağ	751	36.9707	11.17076
Ölü	7	43.4286	7.43544
Üvey	3	47.3333	16.16581
Toplam	761	37.0710	11.18329

Tablo 11’de annesi sağ olan öğrencilerin sayısının, annesi ölü ya da üvey olan öğrencilerin sayılarından daha fazla olduğu görülmektedir. Anne faktörüne göre öğrencilerin yalnızlık duyguları algılamalarındaki farklarla ilgili ANOVA sonuçlarına Tablo 12’de yer verilmiştir.

Tablo 12
Anne Faktörüne Göre Öğrencilerin Yalnızlık Duyguları Algılamalarındaki Farklarla İlgili ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	606.432	2	303.216		
Gruplarıçi	94443.736	758	124.596	2.434	.088
Toplam	95050.168	760			

Tablo 12, incelendiğinde, annenin sağ, ölü ve üvey olma durumlarına göre öğrencilerin, yalnızlığı algılamaları bakımından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($F(2,758) = 2.434$, $p > .05$). Baba faktörüne göre öğrencilerin yalnızlık duyguları algılamalarındaki farklarla ilgili ANOVA sonuçlarına Tablo 13'de yer verilmiştir.

Tablo 13
Babanın Sağ Ya da Ölü Olma Nedenine Göre Öğrencilerin Yalnızlıklarını Algılamalarındaki Farklara İlişkin t-Testi Analiz Sonuçları

Baba Faktörü	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Sağ	749	36.9533	11.02182			
Ölü	12	44.4167	17.90103	759	1.440	.177

$p > .05$

Babanın sağ, ölü, üvey olma durumlarını kapsayan bu bağımsız değişkenin, aslında tek yönlü Anova ile yapılması düşünülmüş, ancak bilgi toplama formunda sözkonusu değişkenin üvey olma durumunun hiçbir öğrenci tarafından seçilmemesi nedeniyle değişken, t testi ile test edilmiştir. Tablo 13 incelendiğinde, babanın sağ ve ölü olma durumlarına göre öğrencilerin, yalnızlığı algılamaları bakımından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($t(759) 1.440$, $p > .05$). Anne-babanın medeni durumuna göre öğrencilerin yalnızlığı algılamalarının Betimsel İstatistiklerine ise Tablo 14'te yer verilmiştir.

Tablo 14
Anne-Babanın Medeni Durumuna Göre Öğrencilerin Yalnızlığı Algılamalarının Betimsel İstatistikleri

Ailenin Medeni Durumu	N	$\bar{X}$	SS
Birlikte	729	36.8176	10.95287
Boşanmış	19	42.2105	14.81208
Ayrı Yaşıyor	13	43.7692	14.81640
Toplam	761	37.0710	11.18329

Tablo 14 incelendiğinde anne-babasının birlikte olduğu öğrencilerin sayısının anne-babası boşanmış ve ayrı yaşayan öğrencilerin sayısından daha fazla olduğu görülmektedir. Anne-babanın medeni durumuna göre öğrencilerin yalnızlık duygularını algılamalarındaki farklarla ilgili ANOVA sonuçlarına Tablo 15'te yer verilmiştir.

Tablo 15
Anne-Babanın Medeni Durumuna Göre Öğrencilerin Yalnızlık Duygularını Algılamalarındaki Farklarla İlgili ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark p
Gruplararası	1131.967	2	565.984		
Gruplarıçi	93918.201	758	123.903	4.568	.011
Toplam	95050.168	760			

Tablo 15 incelendiğinde, anne-babanın medeni (evli ve birlikte yaşıyorlar, boşanmış ve evli ama ayrı yaşıyorlar) durumlarına göre öğrencilerin, yalnızlığı algılamaları bakımından anlamlı bir farklılık görülmektedir ($F(2,758) = 4.568, p < .05$). Buna göre; anne-babası ayrı yaşayan öğrencilerde ($\bar{X} = 43.7692$) yalnızlığı algılama düzeyleri, anne-babası birlikte ($\bar{X} = 36.8176$) ve boşanmış ($\bar{X} = 42.2105$) olan öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Annenin eğitim durumuna göre öğrencilerin yalnızlığı algılamalarının Betimsel İstatistiklerine ise Tablo 16'da yer verilmiştir.

Tablo 16
Annenin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Yalnızlığı Algılamalarının Betimsel İstatistikleri

Annenin Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$	SS
Okuma- yazma bilmiyor	43	39.8372	10.07574
Okuma-yazma biliyor	31	42.6452	12.17524
İlkokul mezunu	330	36.9061	10.40635
Ortaokul mezunu	118	37.3220	10.92780
Lise mezunu	81	38.6667	13.28627
Üniversite mezun	147	34.0544	10.98117
Y.Lisans/ Doktora	11	41.3636	13.98766
Toplam	761	37.0710	11.18329
			11.18329

Tablo 16'da öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyleri verilmiştir. Tabloya göre anneleri ilkokul mezunu olan öğrencilerin sayısının, diğer eğitim düzeyinde olan öğrencilerin sayısından daha fazla olduğu görülmektedir. Annenin eğitim durumuna göre öğrencilerin yalnızlık duygularını algılamalarındaki farklarla ilgili ANOVA sonuçlarına ise Tablo 17'de yer verilmiştir.

Tablo 17
Annenin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Yalnızlık Duygularını Algılamalarındaki Farklarla İlgili ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	3055.250	6	509.208			2-6
Gruplariçi	91994.918	754	122.009	4.174	.000	1-6
Toplam	95050.168	760				

Tablo 17'deki analiz sonuçları, annenin eğitim durumuna göre öğrencilerin, yalnızlığı algılamaları bakımından anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($F(6,754) = 4.174, p < .05$).

Başka bir deyişle annenin eğitim düzeyine bağlı olarak öğrencilerin yalnızlığı algılamaları anlamlı bir şekilde değişmektedir. Birimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre; sadece okuma-yazma bilen annelerin eğitim düzeyi diğer altı eğitim düzeyiyle kıyaslandığında, bu eğitim düzeyinin(okuma-yazma biliyor) sahip olduğu grup ortalamaları puanları ($\bar{X} = 42.6452$) ile üniversite mezunu düzeyinin sahip olduğu grup ortalamaları ($\bar{X} = 34.0544$) arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur ($F(6,754) = 4.174, p < .05$). Annesi okuma-yazma bilen öğrencilerde yalnızlığı algılama düzeyi, annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin yalnızlığı algılama düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur. Yapılan Dunnett's C testine göre ise annesinin okuma-yazması olmayan öğrencilerin sahip olduğu grup ortalamaları ile annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin sahip olduğu ortalamalar arasında da anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur ($F(6,754) = 4.174, p < .05$). Annesinin okuma-yazması olmayan öğrencilerde yalnızlığı algılama düzeyi ($\bar{X} = 39.8372$), annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin yalnızlığı algılama düzeyinden ($\bar{X} = 34.0544$), daha yüksek bulunmuştur. Babanın eğitim durumuna göre öğrencilerin yalnızlığı algılamalarının betimsel istatistiklerine ise Tablo 18'de yer verilmiştir.

Tablo 18
Babanın Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Yalnızlığı Algılamalarının Betimsel İstatistikleri

Babanın Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$	SS
Okuma-yazma bilmiyor	13	36.3077	9.62102
Okuma-yazma biliyor	16	41.1250	9.22226
İlkokul mezunu	161	37.5093	10.60255
Ortaokul mezunu	130	39.7923	11.32446
Lise mezunu	70	37.4571	12.26718
Üniversite mezunu	331	35.5257	11.08022
Y. Lisans/ Doktora	40	37.2000	11.51409
Toplam	761	37.0710	11.18329

Tablo 18 incelendiğinde babaları üniversite mezunu olan öğrencilerin sayısının diğer eğitim düzeyinde öğrencilerin sayısından daha fazla olduğu görülmektedir. Babanın eğitim durumuna göre öğrencilerin yalnızlık duygularını algılamalarındaki farklarla ilgili ANOVA sonuçlarına Tablo 19'da yer verilmiştir.

Tablo 19
Babanın Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Yalnızlık Duygularını Algılamalarındaki Farklarla İlgili ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	2065.717	6	344.286			4-6
Gruplarıçi	92984.451	754	123.322	2.792	.011	
Toplam	95050.168	760				

Tablo 19'deki analiz sonuçları, babanın eğitim durumuna göre öğrencilerin, yalnızlığı algılamaları bakımından anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($F(6,754) = 2.792, p < .05$). Başka bir deyişle babanın eğitim düzeyine bağlı olarak öğrencilerin yalnızlığı algılamaları anlamlı bir şekilde değişmektedir. Birimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe ve Dunnett's testlerinin sonuçlarına göre; ortaokul mezunu eğitim düzeyi, diğer altı eğitim düzeyiyle kıyaslandığında, bu eğitim düzeyinin (ortaokul) sahip olduğu grup ortalamaları puanları ($\bar{X}=39.7923$) ile üniversite mezunu eğitim düzeyinin sahip olduğu grup ortalamaları ($\bar{X}=35.5257$) arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur ($F(6,754) = 2.792, p < .05$). Buna göre, babası ortaokul mezunu olan öğrencilerde yalnızlığı algılama düzeyi, babası üniversite mezunu olan öğrencilerin yalnızlığı algılama düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur. Aylık gelir durumuna göre öğrencilerin yalnızlığı algılamalarının betimsel istatistiklerine ise Tablo 20'de yer verilmiştir.

Tablo 20
Aylık Gelir Durumuna Göre Öğrencilerin Yalnızlığı Algılamalarının Betimsel İstatistikleri

Aylık Gelir Durumu	N	$\bar{X}$	SS
Çok düşük	299	38.8696	11.13039
Düşük	225	36.9244	11.16030
Orta	129	35.0310	11.01060
Yüksek ve Çok Yüksek	108	34.8333	10.87954
Toplam	761	37.0710	11.18329

Tablo 20'de aylık geliri yüksek ve çok yüksek olan öğrencilerin sayısının, diğer gelir durumu olan öğrencilerin sayısından daha düşük olduğu görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin aylık gelir durumuna göre yalnızlığı algılama durumlarından aylık geliri çok düşük- düşük olanlar ile orta-yüksek ve çok yüksek olanlar arasında belirgin bir farklılık görülmemektedir. Aylık gelir durumuna göre öğrencilerin yalnızlık duygularını algılamalarındaki farklarla ilgili ANOVA sonuçlarına ise Tablo 21'de yer verilmiştir.

Tablo 21
Aylık Gelir Durumuna Göre Öğrencilerin Yalnızlık Duygularını Algılamalarındaki Farklarla İlgili ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark
Gruplararası	2049,664	3	683,221	5,561	1-3 1-4
Gruplarıçi	93000,505	757	122,854		
Toplam	95050,168	760			

Tablo 21'deki analiz sonuçları, aylık gelir durumuna göre öğrencilerin, yalnızlığı algılamaları bakımından anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($F(3,757) = 5.56, p < .05$). Başka bir deyişle aylık gelir düzeyine bağlı olarak öğrencilerin yalnızlığı algılamaları anlamlı bir şekilde değişmektedir.

Birimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe ve Dunnett's C testlerinin sonuçlarına göre; ailesinin gelir düzeyi çok düşük seviyede olanlar, diğer üç gelir düzeyiyle kıyaslandığında, bu gelir düzeyinin (çok düşük) sahip olduğu grup ortalamaları puanları ($\bar{x}$ =38.8696) ile orta gelir düzeyinin sahip olduğu grup ortalamaları ($\bar{x}$ =35.0310) arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur ($F(3,757) = 5.561, p < .05$). Buna göre, ailesinin gelir düzeyi çok düşük olan öğrencilerde yalnızlığı algılama düzeyi, ailesinin gelir seviyesi orta olan öğrencilerin yalnızlığı algılama düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur. Yine benzer şekilde, ailesinin gelir düzeyi çok düşük seviyede olanlar, diğer üç gelir düzeyiyle kıyaslandığında, bu gelir düzeyinin (çok düşük) sahip olduğu grup ortalamaları puanları ($\bar{x}$ =38.8696) ile yüksek ve çok yüksek gelir düzeyinin sahip olduğu grup ortalamaları ($\bar{x}$ =34.8333) arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur ($F(3,757) = 5.561, p < .05$). Buna göre, ailesinin gelir düzeyi çok düşük olan öğrencilerde yalnızlığı algılama düzeyi, ailesinin gelir seviyesi yüksek ve çok yüksek olan öğrencilerin yalnızlığı algılama düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

5. TARTIŞMA

Araştırmada pansiyonda kalan öğrencilerde yalnızlıklarını algılama düzeyi, ailesinin yanında kalan öğrencilerin yalnızlıklarını algılama düzeyinden daha yüksek bulunmuştur. Pansiyonda kalan öğrencilerde, aile ortamından ve aile bireylerinden uzak olmak, özel yaşamını yabancı insanlarla paylaşmak ve onlarla kaynaşmak, uyum sağlamak zorunda kalmak, sıkıntılarını paylaşacak, dertlerini anlatabilecek kişilerin olmayışı ya da çok az oluşu ve güvensizlik gibi nedenlerle yalnızlık duygusunun daha çok olması muhtemeldir. Bunun gibi yetiştirme yurdu ortamında kalan ergenlerin de otorite figürü olarak yetiştirme yurdu personeli ile yaşamak zorunda olmaları, uygun rol modeli bulamamalarının yanı sıra ayrıca sevgi ve duygusal paylaşım azlığı ve yurt ortamının kısıtlılığından dolayı kaygı, depresyon ve yalnızlık yaşadıkları görülmektedir (Birinci vd., 2020: 37). Bir araştırmada, oda arkadaşı olmayan öğrenciler oda arkadaşı olanlardan daha yalnız olduklarını bildirmişlerdir (Henninger vd., 2016: 57). Benzer şekilde okul ortamında yakın arkadaşlar tarafından reddedilme, nasıl arkadaş edinebileceğine ilişkin yetersiz beceri ve sosyal becerilerde eksiklik ya da sahip olunan kişisel özellikler, çekingenlik, kaygı ve düşük öz-saygı da ergeni yalnızlığa sürükleyebilmektedir (Yüksel, 2002: 38). Yalnız öğrenciler, sosyal olarak kısıtlandıkları için genellikle kişiler arası iletişim becerileri gelişmemiştir (Booth, Bartlett ve Bohnsack, 1992: 157).

Sezer (2018) araştırmasında, yalnızlık yaşayan gençlerin sıkıldıklarını, boşluk hissettiklerini ve izolasyon yaşadıklarını bildirmiştir. Araştırmada erkek öğrencilerde yalnızlığı algılama düzeyi daha yüksek çıkmıştır. Avcı ve Yıldırım (2014), erkek öğrencilerde yalnızlık düzeyinin daha yüksek olmasını, onların kızlara nazaran şiddete daha çok eğilimli olmaları, duygularını açmada daha çok zorlanmaları ile açıklamıştır. Yıldırım (2007)'a göre; diğer insanlarla olan ilişkilerinde şiddet davranışları gösteren ergenler, ilişkilerinde şiddet davranışları olmayan ergenlere göre kendilerini daha yalnız hissetmektedirler. Ayrıca erkeklerin yalnızlık düzeylerinin yüksek oluşunu; toplumsal öğretiler, beklentiler ve cinsiyete ait kişisel özelliklerle açıklamak mümkündür (Duyan vd., 2010: 39).

14-19 yaşlarındaki gençler üzerinde yapılan bir araştırmada yalnız gençlerin başkalarıyla ilişki kurmada zorlanan, sosyal risk almaktan kaçınan, az beğenilen, utangaç ve yüksek sosyal kaygıya sahip kişiler oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Moore ve Schultz, 1983:95). Başka bir araştırmada 15-16 yaşları arasındaki ergenlerde yalnızlığın somut belirtileri arasında duygusal açıdan yerleşik bir düş kırıklığı, reddedilme korkusu ve akranlarının onayını alma endişesinin olduğu bulgusu elde edilmiştir (Karataş, 2019:122). Lise düzeyi öğrencileri üzerinde yapılan başka bir çalışmada ise çocukluk çağı istismarı deneyimlerinin, kişilerarası çarpıklıkların yakınlıktan kaçınması ile olumlu yönde anlamlı bir ilişki gösterdiği ve çocukluk çağı istismarı deneyimlerinin bilişsel çarpıtmalar ile yalnızlık seviyesini nisbeten belirlediği görülmüştür (Türkkan ve Odacı, 2019: 93).

Cinsiyet bakımından ele alındığında kızların gizil (latans) dönemden ergenlik dönemine geçiş basamağında, çocukluk yaşantılarından kalan kayıp endişesi ve gizil dönem yaşantılarını zorlaştıran ödipal dönem takılmaları sonucunda yalnızlık yaşayabilecekleri bilinmektedir (Akpınar Aydoğmuş, 2019:101). Ancak alanyazın incelendiğinde, cinsiyete göre yalnızlık düzeylerinin farklılaşp farklılaşmadığı konusunda birbirine zıt bulgular elde edilmiştir. Bir araştırmada cinsiyete göre yalnızlık düzeyleri açısından anlamlı bir fark görülmediği gözlenirken (Çeçen, 2008:415); diğer bir araştırmada cinsiyete göre yalnızlık düzeylerinin farklılaştığı bildirilmiştir (Çeçen, 2007:180). Yapılan bir çalışmada, kızların arkadaşları ile daha fazla görüştüğü ve erkeklere oranla, daha çok duygusal ve bilişsel destek

aldıkları bildirilmiştir (Öztürk, Sevindik ve Yaman, 2006:383). Bu bulgu, araştırma sonucunu destekler niteliktedir.

Okul türlerine göre meslek liselerinde öğrenim gören öğrencilerin yalnızlıklarını algılama düzeyi, fen liselerinden ve anadolu ve anadolu öğretmen liselerinden daha yüksek bulunmuştur. Bu durum, meslek liselerinde öğrenim gören öğrencilerin düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip ailelerden geldiği ve bu ailelerde ailenin çocuklarıyla yeterince ilgilenmemeleri, gerekli maddi ve manevi desteği sağlayamamaları ve öğrencideki güven eksikliği, kendini ifade edememe, düşük öz-saygı, iletişim kurmada yetersizliklerle açıklanabilir. Bir çalışmada ailenin sosyo-ekonomik durumu ile yalnızlık arasında ilişkinin olduğu ve düşük sosyoekonomik düzeydeki okullarda okuyan öğrencilerinin kendilerini daha yalnız hissettiklerinin saptandığını bildirilmiştir (Yılmaz, Yılmaz ve Karaca, 2008: 76).

Araştırmada anne-babanın medeni durumuna göre öğrencilerin anne-babası ayrı yaşayan öğrencilerde yalnızlığı algılama düzeyi, diğerlerinden daha yüksek bulunmuştur. 92 çalışmadan oluşan meta-analitik bir çalışmada anne-babası boşanmış olan çocukların okul başarısı, psikolojik uyum, sosyal uyum, benlik kavramı gibi değişkenler bakımından boşanmamış ailelerin çocuklarına göre daha düşük puan aldıkları saptanmıştır (Amato ve Keith, 1991: 44).Yapılan bir çalışmada yalnızlığın tükenmişlik duygusuyla da doğrudan bağlantılı olduğu bildirilmiştir (Eriş ve Barut, 2020:369).

Bir çalışmada anne-babası boşanmış ve boşanmamış olan ergenlik öncesi dönemdeki çocuklar arasında durumluk kaygı, öfke, depresyon gibi bazı psikolojik değişkenler bakımından bir farklılığın olmadığı ortaya konulmuştur (Mahon, Yarcheski ve Yarcheski, 2003: 270). Ancak boşanmış ailelerin çocukları üzerinde yapılan başka bir çalışmada anne-babanın boşanmış ya da ayrı olmasının çocukların psikolojik gelişimleri açısından iyilik halini bozduğu görülmektedir (David, Demo ve Acock, 1996: 58). Farklı bir çalışmada yetiştirme yurdunda kalan ve anne babası boşanmış olan lise öğrencileri ile anne babası ölen öğrencilerin yalnızlık düzeyleri anne babası bir arada bulunan öğrencilerin yalnızlık düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur (Kutlu, 2016: 89).

Annenin eğitim düzeyine göre ise; annesinin okuma-yazması olmayan öğrencilerle annesi sadece okuma yazma-bilen öğrencilerin yalnızlıklarını algılama düzeyleri, annesi üniversite mezunu olan öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Bir çalışmada, annesinin eğitim düzeyi üniversite olanların yalnızlık düzeylerinin diğerlerine oranla daha düşük olduğu bildirilmiştir (Duyan vd., 2010: 28). Yapılan bir çalışmada anneleri yüksek öğretim mezunu olan gençlerde yalnızlık oranı daha düşük bulunmuştur (Yılmaz vd., 2008: 71). Elde edilen bu bulgular, araştırma bulgularıyla paraleldir.

Araştırmada, babanın eğitim düzeyine göre de öğrencilerin yalnızlıklarını algılama düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılık, babası ortaokul mezunu olan öğrencilerin yalnızlık düzeyini algılamaları, babası üniversite mezunu olan öğrencilerinkinden daha yüksek şeklindedir. Yapılan bir çalışmanın bulgusunda baba eğitim düzeyinin yalnızlığı etkilemediği belirtilmesine karşın bu çalışmada, babanın eğitim düzeyinin yalnızlığı etkilediği sonucuna varılmıştır (Yılmaz vd., 2008: 75).

Son olarak, çok düşük gelir düzeyine sahip ailelerden gelen öğrencilerin yalnızlıklarını algılama düzeyleri, orta, yüksek-çok yüksek gelir düzeyine sahip ailelerden gelen öğrencilerinkinden daha yüksek bulunmuştur. Bir çalışmada ailelerini düşük gelir düzeyine sahip olarak belirten öğrencilerin yalnızlık düzeylerinin daha yüksek bulunmasına karşılık istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanamadığı bildirilmiş ve bu öğrencilerin ekonomik yetersizlikler nedeniyle sosyal aktivitelere daha az katıldıkları ve zayıf sosyal ağlara sahip oldukları belirtilmiştir (Yılmaz vd., 2008: 75). Ayrıca Hashima ve Amato (1994) araştırmalarında sosyo-ekonomik seviyeleri düşük aile çocuklarının ana babalarından aldıkları sosyal desteğin daha düşük olduğunu bildirmişlerdir. Literatür bulguları, araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir. Son yıllarda artan akıllı telefon bağımlılığı da insanları yalnızlığa itmede büyük bir etken olmuştur. Akıllı telefon bağımlılığı ve akıllı telefon kullanımı ile yalnızlık ve utangaçlık arasındaki önemli bağlantılar bulunması ebeveynler, eğitimciler ve politikacıların tedavi ve müdahale için başlangıç yapmasında önemli bir neden sayılmaktadır (Bian ve Leung, 2015: 79). Yapılan bir araştırma yalnızlık, empati ve benlik saygısı düzeylerinin siber zorbalık mağduriyetini ve sürdürme düzeylerini öngördüğünü ortaya koymuştur (Brewer ve Kerlake, 2015: 260). Ayrıca algılanan reddedilme ve yalnızlık boyutunun topluma ve sosyal ağlara katılma düzeyini azalttığı ileri sürülmüştür (Savage vd., 2018:353). Kim vd. (2019) ise depresyon, anksiyete, A tipi kişilik, yüksek stres düzeyleri ve düşük ruh hali gibi bazı psikolojik özelliklerin öğrencileri aşırı akıllı telefon kullanımına yöneltebildiklerini bildirmişlerdir. Bir çalışmada, teknoloji kaynaklı davranışsal bozuklukların temelinde izolasyon, yalnızlık ve iletişim eksikliği ile ilgili aşırı kaygı ve stres olabileceği bulgusuna ulaşılmıştır (Sağiroğlu ve Akkanat, 2019: 3).

Gençleri yalnızlığa iten etmenler her ne olursa olsun alanyazında çok araştırılan bir kavram olan yalnızlığı gidermenin elbette ki birçok yolu bulunmaktadır. Sanal medya gruplarına ait olma, sosyal ortamlara girme, kültürel, sosyal ve sportif faaliyetlere katılma vs. gibi (Erbaş, 2019:1). Bütün bunlar, yalnızlığı bir dereceye kadar ve fiziksel olarak azaltabilir. Fiziksel yalnızlıkla beraber ruhsal yalnızlığı engellemenin bir diğer yolu da bireyin sosyal destek almasıdır. Bireye çevresindeki insanlar tarafından yapılan yardım olarak tanımlanan sosyal destek; kriz ve emosyonel gerginlik durumlarında bireylerin, doğal yardımcı olarak atfedilen aile üyeleri ve arkadaşlarına dayanması olarak görülmektedir (Yılmaz vd., 2008: 72). Bu anlamda daha fazla sosyal destek daha az yalnızlığa neden olmaktadır (Nicpon vd., 2006:346). Son yıllarda antropomorfik teknolojiler olarak bilinen bir teknoloji türü de, insan benzeri işlevleri gerçekleştirme becerilerinin artmasını ve yalnızlık sorununun giderilmesini sağlamaktadır (Jakobek, 2019).

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yalnızlık, yaşamın her döneminde görülebilen bir olgudur. Alanyazında yalnızlıkla ilgili pek çok araştırma bulunmaktadır. Yalnızlık konusuna ilişkin yapılmış olan bu araştırmalarda yalnızlığın farklı durumlarla olan ilişkisinin irdelendiği görülmektedir. Bu araştırmada ise lise düzeyindeki gençlerin ailelerinin yanında ve pansiyonda kalma durumları ile diğer demografik değişkenler incelenmiş ve Ucla Yalnızlık Ölçeği kullanılmıştır. Ancak Ucla Yalnızlık Ölçeğinin yalnızlığı her bakımdan ölçmesi mümkün değildir. Bu nedenle araştırma bu ölçekte belirtilen maddelerle sınırlıdır. Yalnızlığı farklı boyutlarıyla ölçebilecek ölçeklerin kullanılması ya da geliştirilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra öğrencilerin yalnızlık düzeylerinin azaltılmasına yönelik olarak bir takım düzenlemelere gidilmesinin de büyük yararı olacaktır. Pansiyonlarda kalan öğrencilere psikologlar ve psikolojik danışmanlar tarafından sosyal ve psikolojik destek verilmesi; her okulda bir rehber öğretmenin istihdam edilmesi ve mevcut psikolojik danışma ve rehberlik servislerine işlerlik kazandırılarak yalnızlık ve diğer psikolojik sorunları olan öğrencilerin bu servislere yönlendirilmesi; öğrencilere ve velilere etkili iletişim, sosyal ilişkiler, ergenlik ve gençlik dönemleri hakkında bilgiler verilmesi; öğrencilerin sosyal ilişkilerini dengeleyecek ders dışı etkinlikler düzenlenerek onların yalnızlık düzeylerinin en aza indirilmesi bu düzenlemeler arasında sayılabilir. Ayrıca öğrencilerin yalnızlık düzeylerini incelemek için farklı yaş grubundaki bir örneklem grubu ve farklı değişkenlerle çalışılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Amato, P. R. ve Keith, B. (1991). Parental Divorce and the Well-Being of Children: a Meta Analysis. *Psychological Bulletin*, 110(1): 26-46.
- Asti, T.; Kara, M.; Ipek, G. ve Erci, B. (2006). The Experiences of Loneliness, Depression, and Social Support of Turkish Patients with Continuous Ambulatory Peritoneal Dialysis and Their Caregivers. *Journal of Clinical Nursing*, 15(4):490-497.
- Ateş, N. ve Yıldırım, M. S. Ö. (2020). Büyüme Korkusu İle Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(1): 402-410.
- Avcı, Ö. H. ve Yıldırım, İ. (2014). Ergenlerde Şiddet Eğilimi, Yalnızlık ve Sosyal Destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(29-1): 157-168.
- Aydiner-Boylu, A.; Günay, G. ve Ersoy, A. F. (2019). Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Sosyal Desteğin Yalnızlık Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. *Sosyoekonomi*, 27(41):211-221.
- Aydoğmuş, E. N. A. (2020). Gizil Dönemden Ergenliğe Geçerken Arkana Yaslan: Kadınsı Özdeşimin Küçük Adımları, Olgu Sunumu. *Atatürk Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi*, 1(2): 101-111.
- Bartlett, D. and Bohnsack, J. (1992). An Examination of the Relationship Between Happiness, Loneliness, and Shyness in College Students. *Journal of College Student Development*, 33(2): 157-162.
- Bian, M. and Leung, L. (2015). Linking Loneliness, Shyness, Smartphone Addiction Symptoms, and Patterns of Smartphone Use to Social Capital. *Social Science Computer Review*, 33(1): 61-79.
- Birinci, M.; Quadir, S. E.; Yaylacı, Y.; Özdemir, C. Ç. ve Şahan, G. (2020). Yetiştirme Yurdundaki Ergenlerin Sosyal ve Psikolojik Sorunlarının İncelenmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 12(1): 34-49.
- Blackhart, G. C.; Nelson B. C.; Knowles, M. L. and Baumeister, R. F. (2009). Rejection Elicits Emotional Reactions But Neither Causes Immediate Distress Nor Lowers Self-esteem: A Meta-Analytic Review Of 192 Studies On Social Exclusion. *Personality And Social Psychology Review*, 13(4): 269-309.
- Brewer, G. ve Kerslake, J. (2015). Cyberbullying, Self-Esteem, Empathy and Loneliness. *Computers in Human Behavior*, 48: 255-260.
- Büyükoztürk, Ş.; Kılıç Çakmak, E.; Akgün, Ö. E.; Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

- Cacioppo, J. T.; Hughes, M. E.; Waite, L. J.; Hawkley, L. C. ve Thisted, R. A. (2006). Loneliness as a Specific Risk Factor for Depressive Symptoms: Cross-Sectional and Longitudinal Analyses. *Psychology and Aging*, 21(1): 140.
- Çeçen, A. R. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet ve Yaşam Doyumu Düzeylerine Göre Sosyal ve Duygusal Yalnızlık Düzeylerinin İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2):180-190.
- Çeçen, A. R. (2008). Öğrencilerinin Cinsiyetlerine ve Anababa Tutum Algılarına Göre Yalnızlık ve Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3): 415-431.
- David, H.; Demo, D. H. and Acock, A. C. (1996). Family Structure, Family Process, and Adolescent Well-Being. *Journal of Research on Adolescence*, 6: 457-488.
- Demir, A. (1989). UCLA Yalnızlık Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliği. *Psikoloji Dergisi*, 7(23): 14-18.
- Demirbaş, B. ve Haşit, G. (2016). İş Yerinde Yalnızlık ve İşten Ayrılma Niyetine Etkisi: Akademisyenler Üzerine Bir Uygulama. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 137-1158.
- Deniz, M. E. ve Uzun, A. E. (2019). Ergenlerde Empatik Eğilimin Yordayıcıları Olarak Yalnızlık ve Duygusal Özerklik. *Elementary Education Online*, 18(3): 1007-1015.
- Doğan, T.; Çetin, B. ve Sungur, M. Z. (2009). İş Yaşamında Yalnızlık Ölçeği Türkçe Formunun Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 10(6):271-277.
- Duyan, V.; Duyan, G. Ç.; Çifti, E. G.; Sevin, Ç.; Erbay, E. ve İkizoğlu, M. (2010). Lisede Okuyan Öğrencilerin Yalnızlık Durumlarına Etki Eden Değişkenlerin İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 33(150): 28-41.
- Erbaş, S. (2019). Facebook Yalnızlık Rehabilitasyon Merkezi mi? *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28(1): 1-16.
- Eriş, H. ve Barut, S. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Duygularının Tükenmişlik Düzeylerine Etkisi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 13(2):369-383.
- Erözkan, A. (2009). Ergenlerde Yalnızlığın Yordayıcıları. *İlköğretim Online*, 8(3): 1-11.
- Güloğlu, B. ve Kararımak, Ö. (2010). Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Benlik Saygısı ve Psikolojik Sağlık. *Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2):73-88.
- Gür, E. (2019). “Boşanmış ve Evli Ebeveynlere Sahip Ergenlerin Siber Zorbalık Sosyal Dışlanma ve Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hashima, P. Y. ve Amato, P. R. (1994). Poverty, Social Support, and Parental Behavior. *Child Development*, 65(2):394-403.
- Henninger, I.; William, R.; Eshbaugh, E. M.; Osbeck, A. and Madigan, C. (2016). Perceived Social Support and Roommate Status as Predictors of College Student Loneliness. *Journal of College & University Student Housing*, 42(2): 46-59.
- Heredia Jr, D.; Sánchez Gonzalez, M. L.; Rosner, C. M.; He, X.; Castillo, L. G. and Ojeda, L. (2017). The Influence of Loneliness and Interpersonal Relations on Latina/o Middle School Students' Wellbeing. *Journal of Latinos and Education*, 16(4): 338-348.
- Hogg, M. A. ve Vaughan, G. M. (2007). *Sosyal Psikoloji*. (Çeviren: İ. Yıldız, A. Gelmez), Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Holt-Lunstad, J.; Smith, T. B.; Baker, M.; Harris, T. ve Stephenson, D. (2015). Loneliness and Social Isolation as Risk Factors for Mortality: A Meta-Analytic Review. *Perspectives on Psychological Science*, 10(2):227-237.
- Jakobek, J. (2019). “You Are Never Lonely With a Robot: A Qualitative Content Analysis on the Use of Anthropomorphic Technologies”, Doctoral Dissertation, Canada: Queen's University Department of Sociology.
- Kagan, J. (2009). Loneliness: Human Nature and the Need for Social Connection. *American Journal of Psychiatry*, 166(3): 375-376.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık
- Karataş, E. A. (2019). Peter Pan Sendromu: Bugünün Gençleri ve Yetişkinlikten Kaçış. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(2): 117-129.
- Kaya, Ş. (2017). “Ergenlerde Ana-Babaya Bağlanma Örüntüsünün Benlik Saygısı ve Yalnızlık ile İlişkisi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılınç H. ve Sevim, S. A. (2005). Loneliness and Cognitive Distorsions Among Adolescents. *Journal of Faculty of Educational Sciences*, 38(2): 69-88.
- Kim, M. H.; Min, S.; Ahn, J. S.; An, C. and Lee, J. (2019). Association Between High Adolescent Smartphone Use and Academic Impairment, Conflicts with Family Members or Friends, and Suicide Attempts. *PLoS one*, 14(7): e0219831.

- Koçak, E. (2008). "Ergenlerde Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Benlik Saygısı ve Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzlarının İncelenmesi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kutlu, M. (2016). Yetiştirme Yurdu Yaşantısı Geçiren Lise Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(24): 89-109.
- Lin, S. H. and Huang, Y. C. (2012). Investigating the Relationships Between Loneliness and Learning Burnout. *Active Learning in Higher Education*, 13(3): 231-243.
- Mahon, N. E., Yarcheski and Yarcheski, T. J. (2003). Anger, Anxiety, and Depression in Early Adolescents from Intact and Divorced Families. *Journal of Pediatric Nursing*, 18(4):267-273.
- Moore, D. and Schultz, N. R. (1983). Loneliness at Adolescence: Correlates, Attribution, and Coping. *Journal of Youth and Adolescence*, 12(2): 95-100.
- Nicpon, M. F.; Huser, L.; Blanks, E. H.; Sollenberger, S.; Befort, C. and Kurpius, S. E. R. (2006). The Relationship of Loneliness and Social Support with College Freshmen's Academic Performance and Persistence. *Journal of College Student Retention: Research, Theory & Practice*, 8(3): 345-358.
- Öztürk, H.; Sevindik, N. F. and Yaman, Ç. S. (2006). Öğrencilerde Yalnızlık ve Sosyal Destekle Bunlara Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1): 383-394.
- Polat, H. ve Ergüney, S. (2012). Tüberküloz Hastalarının Yalnızlık ve Depresyon Durumlarının İncelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 15(1): 40-47.
- Russell, D.; Peplau, L. A. and Ferguson, M. L. (1978). Developing a Measure of Loneliness. *Journal of Personality Assessment*, 42(3): 290-294.
- Sağiroğlu, K. E. ve Akkanat, Ç. (2019). Lise Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılıklarının İncelenmesi. *Online Journal of Technology Addiction and Cyberbullying*, 6(2): 1-16.
- Savage, C.; Garcia, C.; Shan, L. Andrea, A.; Bennett, M. and Blanchard, J. (2018). Impact of Neighborhood Characteristics on Paranoia, Loneliness, and Perceived Rejection in a Transdiagnostic Sample with Psychosis. *Schizophrenia Bulletin*, 44 (Suppl 1): 353-354.
- Sezer, Ö. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Ailelerini Değerlendirme, Yalnızlık ve Umutsuzluklarının İncelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 15(2): 1058-1071.
- Traş, Z.; Öztemel, K. ve Koçak, M. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Mutluluk, Yalnızlık ve Sabır Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15 (22), 878-894.
- Türkkan, T. ve Odacı, H. (2019). Lise Öğrencilerinin Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları ile Bilişsel Çarpıtma ve Yalnızlık Eğilimleri Arasındaki İlişki. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 22(1): 93-103.
- Ünlü, F. (2015). "Ebeveyni Boşanmış Bireylerde Saygısı, Yalnızlık ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Weiss, R. S. (1973). *Loneliness: The Experience of Emotional and Social Isolation*. US: The MIT Press.
- Yıldırım, M. (2007). "Şiddete Başvuran ve Başvurmayan Ergenlerin Yalnızlık Düzeyleri ve Akran Baskısı Düzeyleri Açısından İncelenmesi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, E.; Yılmaz, E. ve Karaca, F. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Destek ve Yalnızlık Düzeylerinin İncelenmesi. *Genel Tıp Dergisi*, 18(2): 71-79.
- Yüksel, G. (2002). Üniversite Öğrencilerinin Utangaçlık Düzeylerini Etkileyen Faktörler. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(3): 37- 57.